

Institutionen för Hälsovetenskaper

TENTAMEN

Kurs I patientens värld - evidensbaserad vård I

Examinationsmoment Tentamen

Kurskod: OM334G

Högskolepoäng för examinationsmoment 2,5 hp

Datum: 2025-11-24

Tentamenstid 8.00-10.00

Ansvarig lärare Moa Hillström, Charlotta Göthe, Veronica Karlsson

Berörda lärare Sanela Huskic Beslic, Malin Alander, Sarah Darwich.

Hjälpmedel/bilagor; inga

Övrigt: Skriv tydligt, oläsliga svar kommer inte att bedömas

Anvisningar

- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
- ☐ Ta nytt blad för varje ny fråga
- ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
- ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
- ☒ Numrera lösbladen löpande.
- ☒ Använd inte röd penna.
- ☐ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

Totalpoäng 60p

För godkänt krävs minst 50% rätt på respektive kursmål. Följande kursmål examineras på Salstentamen:

Omvårdnad vid mag- och tarmsjukdomar Godkänd 11p Max 22p

Omvårdnad vid sjukdomar i nervsystemet och vanligt förekommande sjukdomar i rörelseapparaten Godkänd 12p Max 24p

Omvårdnad och omhändertagande vid pre- och postoperativ vård Godkänd 7p Max 14p

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Omvårdnad vid mag- och tarmsjukdomar/ Maxpoäng 22p

1. A. Många patienter söker för buksmärta. Ange tre symtom som patienten uppvisar i samband med buksmärta som gör att du misstänker att situationen är akut (att patienten är allvarligt sjuk) och att du måste vidta åtgärder direkt. (3p).

B. Ange tre åtgärder som du som sjuksköterska vidtar i det akuta skedet. (3p)

2. Du arbetar på kirurgavdelningen där du vårdar Hans för gallstas. Han besväras mycket utav illamående och har nyligen blivit insatt på antiemetika. I väntan på effekt, vad kan du som sjuksköterska vidta för omvårdnadsåtgärder för att lindra patientens illamående? Ange tre exempel på åtgärder, inga läkemedel. (3p)

3. Du vårdar David för ventricululcus. Han har läkemedelsbehandling insatt, men har fortfarande mycket problem med halsbränna. Vilka råd kan du ge David som underlättar hans mående avseende halsbrännan? Ange 3 råd, EJ läkemedel. (3p)
4. Para ihop rätt omvårdnadsåtgärd med rätt diagnos i övre mag-tarmkanalen. 1p per rätt svar, -1p per fel svar, totalen kan inte bli mindre än 0. (4p)
1. Dyspepsi	a. Sväljningsträning
2. Dysfagi	b. Fasta
3. Perforerat ulcus	c. Undvika fet mat och gröna äpplen
4. Gallsten	d. Höjd huvudända nattetid
5. Vilka kontroller är viktiga att göra på en patient som är inneliggande för gallstenspancreatit? Ange 3 stycken. (3p)
6. Vilka kostråd ger du till patient som har fått stomi för att undvika förstoppning. Ange tre råd. (3p)

Omvårdnad vid sjukdomar vanligt förekommande i rörelseapparaten/Maxpoäng 10p

1. Du vårdar en patient med Sjögrens syndrom som besväras av extrem muntorrhet och brännande ögon. Ange två omvårdnadsåtgärder som kan lindra symtomen och förklara hur de stödjer funktionen i de drabbade exokrina körtlarna. (2p)
2. En äldre patient med känd osteoporos har nyligen fallit i hemmet utan att bryta något. Beskriv två viktiga omvårdnadsåtgärder för att förebygga framtida fall och motivera varför de är centrala för patienter med osteoporos. (2p)
3. En patient med knäartros söker vård för tilltagande smärta och nedsatt rörlighet. Beskriv två omvårdnadsåtgärder som sjuksköterskan kan rekommendera enligt icke-farmakologisk förstahandsbehandling och motivera varför dessa åtgärder är viktiga. (2p)

Namn: _____

Personnr: _____

4. En patient med återkommande ischiasbesvär vill veta hur hen kan förebygga nya episoder. Beskriv två viktiga delar av sjuksköterskans undervisning. (2p)
5. Du jobbar på ortopedavdelningen och får in Tage som ådragit sig en höftfraktur efter fall i hemmet. Ange två åtgärder du som sjuksköterska kan vidta på sjukhuset för att förhindra fallolycka på Tage igen. (2p).

Tentamensfrågor OM334G – HT25 2025-11-24

Kursmål: Redogöra för omvårdnad och omhändertagande vid pre- och postoperativ vård.

Tentakonstruktör: Sarah Darwiche

Perioperativ vård – totalt 14p

Fråga 1.

Kryssa i det alternativ som korrekt definierar ***begreppet perioperativ vård***. Endast ett alternativ är rätt. (1p)

- ☐ A. Vården som ges under själva operationen (intraoperativt) samt återhämtningen direkt efter (postoperativt).
- ☐ B. Den vård som ges till en patient i samband med en operation, och som omfattar den preoperativa, peroperativa/intraoperativa och postoperativa fasen.
- ☐ C. Vården som omfattar smärtlindring, mobilisering och övervakning av vitala tecken i uppvakningsfasen.
- ☐ D. De rutiner och checklistor som implementeras för att säkerställa patientsäkerheten på operationssalen.

Fråga 2.

God patientsäkerhet i perioperativ vård kräver både tekniska och icke-tekniska färdigheter samt välfungerande processer, exempelvis checklistor. Kryssa i det korrekta påståendet som är kopplade till användningen av checklistor och gott teamwork i operationssjukvården. Endast ett alternativ är rätt. (1p)

- ☐ A. Icke tekniska färdigheter såsom kommunikation, ledarskap och situationsmedvetenhet är nödvändiga för att vara en fullgod professionell yrkesutövare.
- ☐ B. Syftet med en checklista är enbart att fungera som en komplett arbetsinstruktion.
- ☐ C. En utformad checklista kommer göra att teamet glömmer rutinmässiga saker.
- ☐ D. Optimerad kommunikation och förseningar kan ligga bakom en stor andel av de processbrott ("process failures") som leder till vårdskada.
- ☐ E. WHO-checklistan syftar till att minimera behovet av kommunikation om det oväntade händer.
- ☐ F. Ett bra team är primärt definierat av bra kommunikation och hjälpsam stämning, oavsett om uppgiften löses.

Fråga 3.

Beskriv tre **omvårdnadsåtgärder** och **kontroller** som sjuksköterskan på vårdavdelningen ska säkerställa under de **preoperativa förberedelserna** inför en planerad operation. (3p)

Svar:

Fråga 4.

Vad är syftet med **National Early Warning Score 2 (NEWS2)** i den postoperativa vården, och vilka områden (ej vitala parametrar) ska följas upp tätt postoperativt på uppvaket av sjuksköterskan? Nämns minst 2 stycken områden. (2p)

Svar:

Fråga 5.

Postoperativ överrapportering, t.ex. från postop till vårdavdelning, sker enligt den standardiserade strukturen **SBAR**. Vad står SBAR för? (1p)

Svar:

Fråga 6.

Din patient Erik, 65-år, har nyligen genomgått en höftledsprotesoperation och befinner sig nu på den postoperativa avdelningen. Erik har en medicinsk historik av hypertoni och är ordinerad Enalapril 10mg dagligen. Han har även varit rökare i 40 år. Preoperativt var Eriks omvårdnadsstatus stabil, med ett blodtryck på 140/85 mmHg och en puls på 80 slag/min. Ingreppet tog cirka två timmar och förlopte utan större komplikationer, men en blodförlust på cirka 500 ml noterades. Han fick i samband med operationen ordinerad trombosprofylax (Fragmin 5000 IE) och antibiotikaprofylax (Cefotaxim 1g). Mobilisering är planerad att påbörjas tidigast om 4 timmar.

Du tar en ny kontroll på Erik och vid den aktuella kontrollen är Erik vaken och orienterad. Andningsfrekvensen ligger på 16 andetag per minut och saturationen är 97%. Kroppstemperaturen är 36,5°C. Du noterar att pulsen är 120 slag/minut och blodtrycket är 110/65 mmHg. Smärtskattningen enligt VAS är 4/10. Detta trots att han fått premedicinering i form av antiemetika och analgetika, och har ordinerad postoperativ smärtlindring (Paracetamol 1g x 4 och OxyNorm 5mg vid behov). Förbandet är torrt utan aktiv blödning och urinproduktionen är utan anmärkning. Hans hemoglobin (Hb) är 110 g/L. Patienten upplever just nu ingen illamående eller yrsel. Erik ska fortsatt övervakas med täta kontroller av vitalparametrar enligt NEWS2.

Ge en **SBAR-rapport** till en kollega som ska ta över din patient. Vad vill du delge för relevant information utifrån anamnesen ovan? Skriv i tabellen nedan. (4p)

S	
B	
A	
R	

Fråga 7.

Utifrån patientfallet Erik i fråga 6, vad får Erik för **NEWS2-poäng** utifrån din nya kontroll och finns det någon/några vitalparameter du uppmärksammar som alarmerande? Motivera dina svar och ange varför. (2p)

National Early Warning Score 2 (NEWS2)

Fysiologiska parametrar	3	2	1	0	1	2	3
Andningsfrekvens	≤8		9–11	12–20		21–24	≥25
Syremättnad 1	≤91	92–93	94–95	≥96			
Syremättnad 2 (används på läkarordination*)	≤83	84–85	86–87	88–92	93–94 med syrgas	95–96 med syrgas	≥97 med syrgas
Tillförd syrgas		Ja		Nej			
Systoliskt blodtryck	≤90	91–100	101–110	111–219			≥220
Pulsfrekvens**	≤40		41–50	51–90	91–110	111–130	≥131
Medvetandegrad***				Alert			CVPU
Temperatur	≤35,0		35,1–36,0	36,1–38,0	38,1–39,0	≥39,1	

* Syremättnad 2 används endast efter läkarordination vid låg habituell syremättnad t.ex. KOL

** Om hjärtfrekvens mäts skall detta användas istället för pulsfrekvens i denna parameter

*** Medvetandegrad: A=alert, C=confusion (nyttillkommen eller förvärrad förvirring), V=voice (reagerar med ögonöppning, tal eller rörelse vid tilltal/kraftiga tillrop), P=pain (reagerar vid smärtstimulering), U=unresponsive (reagerar ej vid tilltal/smärtstimulering)

Original: Royal College of Physicians (RCP). Översättning: Martin Spångfors 2018. Publicerat enligt riktlinjer RCP.

Omvårdnad vid sjukdomar i nervsystemet/Max poäng 14

Fråga 1: Vad innebär stödjande omvårdnadsbehandling vid Parkinsons sjukdom – Nämna två olika stödjande omvårdnadsåtgärder och beskriv hur de ska utföras (4p)

Fråga 2: Vid Multipel Skleros (MS) får patienten ett flertal olika symtom, varav ett är muskelsvaghet och muskelsmärta. Symtomen leder till inskränkningar i vardagen för den drabbade patienten. Beskriv två omvårdnadsåtgärder som sjuksköterska kan erbjuda patient med MS sjukdom för att underlätta vardagen i förhållande till angivna symtom (2p)

Fråga 3: När en person drabbas av demenssjukdom så påverkas rörelseförmågan tidigt. Hur påverkas rörelsefunktionen? Ge två exempel (2p)

Fråga 4. Amyotrofisk lateralskleros (ALS) är en progressiv neurologisk sjukdom som invalidiserar den drabbade. När diagnos är ställd är det viktigt att sjuksköterskan följer sjukdomsförloppet för att kunna samordna omvårdnadsåtgärder. Ge exempel på två åtgärder som kan vara aktuella vid ALS. (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Fråga 5. När en person drabbats av demenssjukdom så får den personen svårt att utföra vardagliga aktiviteter. Ge två exempel på hur du som sjuksköterska kan underlätta vardagligt liv för patient med demenssjukdom? (2p).

Fråga 6. Huvudvärk delas in i två olika typer: primär och sekundär – beskriv skillnaden mellan de två typerna och ge ett exempel per typ. (2p)